

Kapás Dezső: Rezeda Kázmér szép élete

/Vigszínház. Bemutató: 1976. február 5./

Krudy Gyula /1878-1933/ a maga hatalmas életművével a magyar irodalom sajátos, egyedülálló alakja. Beszorolhatatlan. Egy látványról, egy mozdulatról hosszú gondolatsort indít, bizarr eszmetársításokkal, utalásokkal. Önkényesen lép időben hátra-előre, akkor, amikor ez még közel sem általános, jelképes és valós alakokat, történelmi figurákat mozgat, mos egybe, jellegzetesen színes, képalkotó nyelven, végtelen epikában.

Nyolcadik éve már, hogy Kapás Dezső rendező a Vigszínházban színpadra állította Krudy színművét, A vörös postakocsit, vállalkozásával nagy visszhangot keltve. Ezuttal a Rezeda Kázmér szép élete /eredetileg: Így történt 1914-ben/ címen megjelent utolsó Krudy regényre támaszkodva az író több művéből új színpadi alkotást hozott létre nagy munkával, elmélyült stílusismerettel. A cselekmény két évet fog át: 1912-től 14-ig, az első világháború kitöréséig kíséri figyelemmel Krudy egyik kedves hőségét, a hírlapíró Rezeda Kázmérnak kalandjait. A színhely a békebeli Budapest, a maga szépasszonyaival, stricijéivel, nagypolgáraival, mulatóival, bordélyházaival és cselekvőképtelen, cinikus vagy ábrándozó gyengejellemű bábjaival.

Színpadi művé feldolgozni akár a Rezeda Kázmér szép életét, akár más Krudy-regényt, roppant nehéz vállalkozás. E könyvek sajátos értéke ugyanis többnyire eredendően epikus vonásokból adódik, s a leíró részek, a belső monológok az emlékező tudatfolyamok, a légkörteremtő hasonlat- és jelzőhalmozások nehezen fordíthatók át drámai eszközökké. Hogy Krudy világát megteremtse, az előadásnak kiegészítő megoldásokhoz kellett folyamodnia. Részint a díszlettel, a ruhákkal, kellékekkel idézte meg Krudy rendkívül fontos leírásainak hangulatát, részint a rendező átemelt az elmondandó szövegbe a belső monológok anyagából is.

Panoptikum /vagy muzeum/ porfogó leplei, védődrapériái borítják be a színpadot, és alóluk fokozatosan tűnnek elő a "show" kellékei, korabeli tárgyak vagy személyek. Amikor ezek működésbe lépnek, a kijózanodó, önkritikus Krudy-iatomást sajátos eredetiséggel felidéz

diszlet közepére függesztett hatalmas ingaóra mozgása le-
áll. Drégely László színpadképe a cselekmény színteréül
és háttéréül a Krudy-rekvizitumoknak szinte a teljességét
állítja elénk.

Az előadás legerősebb oldala a színészvezetés,
a hang egysége, finom kidolgozottsága. Darvas Iván való-
színűleg a legeszményibb megoldás Rezeda Kázmér szerepére;
Ruttkai Éva kerek egészét formál Császár Fruzsina megle-
hetősen mozaikszerűen dramatizált alakjából, s a vendég-
ként fellépő Psota Irén a darab talán legemberibb figurá-
ját formálja meg Johanna-Jánoska szerepében.